Ecologische geschiedenis van natuurgebied de Pannenhoef

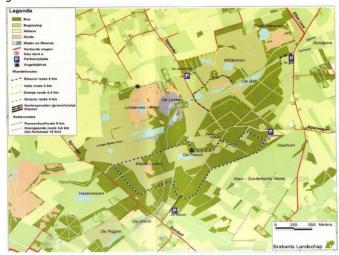
Bart van de Korput

Onderzoeksvraag

Wat voor invloed heeft de geschiedenis van 'de Pannenhoef' gehad op de hydrologie en ecologie van het natuurgebied?

Gebiedsbeschrijving

Natuurgebied 'de Pannenhoef' is gelegen tussen de dorpen Zundert, Etten-Leur en Rijsbergen in het westen van Brabant. Het is dus onderdeel van Hoog-Nederland. Het gebied van circa 706 ha wordt sinds 1970 beheerd door Brabant Landschap, die sinds die tijd geprobeerd heeft het oorspronkelijke landschap van het natuurgebied te herstellen nadat dit flink is veranderd door het verleden en de functies van het gebied in die tijd. Het gebied bevat hedendaags verschillende soorten landschappen zoals bos, heide en graslanden. Ook beschikt het over verschillende vennen. Door het gebied loopt daarnaast de (door de mens gecreëerde) beek 'de Bijloop', die vanuit Breda door het gebied stroomt.

Figuur 1: Ligging van de Pannenhoef [1].

Resultaten

Het natuurgebied is van origine een **veengebied** (hoogveen), waardoor het al in de 14° eeuw een belangrijke bron van turf was voor de omliggende dorpen ^[2]. Hoogveen betekent een **oligotroof**, zuur drasland met aangepaste flora en fauna. Dit was dan ook het landschap dat in die tijd aanwezig was ^[3].

Figuur 2: Omgeving rond het ven 'De Bak' [4].

Deze turfwinning werd in de 17e eeuw beëindigd nadat het hoogveen vrijwel geheel verdwenen was en er moerassige heide met een vennen was ontstaan [5]. Vanaf 1800 begon men in het centrum te ontginnen om er voor te zorgen dat er cultuurgebied en bos ontstond. Van 1900 tot 1940 werden lager gelegen delen verhoogd in het kader van werkverschaffing. Hierdoor verdween een groot aantal van de vennen [2]. Ook werd er ruimte vrijgemaakt voor landbouwgrond in het gebied [5].

Figuur 3: Het bakkershuisje dat op het ontstane cultuurgebied is gebouwd [6]

Eén ven bleef in principe over, maar dat veranderde in 1938. De pastoor van Sprundel zorgde er in dat jaar voor dat de beek 'de Bijloop' verbreed werd waardoor ook dat gebied **ontwaterd** werd [2].

Toen Brabants Landschap het gebied in 1970 kocht had het weinig natuurwaarde; bemeste landbouwgrond, eenvormig naaldbos en geen enkel ven meer te bekennen. Dit besloot men te veranderen [5]. In de afgelopen 40 jaar zijn daardoor maar liefst 11 vennen (opnieuw) uitgegraven en is er een **stuw** geplaatst in 'de Bijloop' zodat het waterpeil weer zou stijgen, waardoor de **kwel** richting de moerassige gebieden terugkwam [2]. Hierdoor is er gevarieerd landschap ontstaan met gemengd bos, heide, grasvelden en natuurlijk de teruggekeerde vennen [5].

Conclusie

Door de geschiedenis heen heeft het gebied 'de Pannenhoef' door verschillende ontginnende en herstellende maatregelen een verscheidenheid aan landschappen gehad. Hierdoor heeft het natuurgebied ook een veel verschillende soorten flora en fauna gehad.

Referenties

[1] School.yvojolie, 28 november 2015,
http://school.yvojolie.nl/pws/media.html
[2] Wikipedia, 28 november 2015,
https://nl.wikipedia.org/wiki/Pannenhoef
[3] Wikipedia, 28 november 2015,
https://nl.wikipedia.org/wiki/Hoogveen
[4] Van der Perk, J., 28 november 2015,
https://www.youtube.com/watch?v=dm6_ZDUzgFE
[5] Brabant Landschap, 28 november 2015,
http://www.brabantslandschap.nl/ontdek-denatuur/natuurgebieden/breda-en-omgeving/pannenhoef/
[6] Zoover, 28 november 2015,
http://www.zoover.nl/nederland/noord-brabant/rijsbergen/fotos